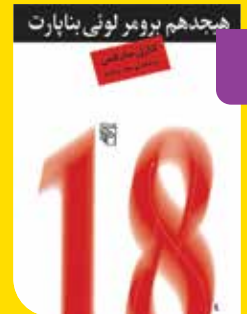

هیجدهم برومر لویی بناپارت

- کارل مارکس
- ترجمه باقر پرهام
- نشر مرکز
- ۲۱۶ صفحه
- ۵۴ هزار تومان

هیجدهم برومر لویی بناپارت یکی از مشهورترین آثار مارکس و یکی از نمونه‌های برجسته تحلیل سیاسی است که رابطه و نسبت حرکت‌ها و تحولات سیاسی را با وضع اقتصادی و اجتماعی و طبقاتی جامعه بررسی می‌کند و در آن مارکس نظریه‌های خود را روی شرایط مشخص فرانسه پس از ۱۸۴۸ پیاده کرده است.

دست‌نوشته‌های اقتصادی و فلسفی ۱۸۴۴

- کارل مارکس
- ترجمه حسن مرتضوی
- انتشارات آشیان
- ۲۶۴ صفحه
- ۶۵ هزار تومان

مجموعه‌ای از مقالاتی از مارکس است که نخستین بار نزدیک به یک قرن پس از نگارش آن‌ها تحت عنوان «دست‌نوشته‌های اقتصادی-سیاسی سال ۱۸۴۴» منتشر شده است. مارکس این مقالات را بین مارس و اوت ۱۸۴۴ در پاریس نوشت اما تا ۱۹۳۲ از وجود این نوشته‌ها اطلاعی در دست نبود. دست‌نوشته‌ها برای نخستین بار در مجموعه آثار مارکس و انگلس، بخش اول، جلد سوم، در همان سال در برلین انتشار پیدا کرد.

گروندریسه

- دست‌نوشته‌های اقتصادی ۱۸۵۸-۱۸۵۷
- کارل مارکس
- ترجمه کمال خسروی، حسن مرتضوی
- انتشارات لاهیتا
- ۳۰۰ هزار تومان

گروندریسه دومین کوشش مارکس برای تبیین نظامی است که پیش رویش گسترش پیدا می‌کرد و پیامدهایش هنوز شکل نگرفته بود. خواننده در این اثر با رشته‌ای از تبیین‌های اقتصادی، استدلال‌های منطقی و گزارش‌های تاریخی‌ای روبرو است که در ابتدای امر هم چون کلافی سردرگم به نظر می‌رسند. البته که ساختار روایت یک‌پارچه و استواری که در سرمایه وجود دارد را در این کتاب نمی‌توان جستجو کرد. با این حال نظم گروندریسه اگرچه در ساختار عیان نیست اما خواننده می‌تواند این نظم را در محتوا به راحتی جستجو کند.

انجیل طبقه کارگر

چرا کتاب سرمایه اثر مارکس اثر مهمی است؟

رزا اصفهانی روزنامه‌نگار

مارکس به یقین یکی از مهم‌ترین متفکرین در تاریخ جهان به شمار می‌رود که آن چه نوشت بر جریان‌های تاریخی و اندیشمندان پس از وی تأثیری چشم‌گیر داشت. جامعه‌شناسی طبقاتی و تحلیل وضعیت اقشار جامعه براساس موقعیت و جایگاه آنان نسبت به ابزار تولید، دریچه‌ای جدید در زمینه مباحث تاریخی و فلسفه تاریخ با تدوین و تشریح ماتریالیسم تاریخی گشود. با این همه مهم‌ترین کار مارکس را باید در ارائه مباحث اقتصادی سیاسی و آشکار کردن ساز و کار نظام سرمایه‌داری و تشریح روابط اقتصادی و پویایی این نظام دانست.

درباره سرمایه

در این میان کتاب «سرمایه» مهم‌ترین اثر او از اهمیت بسیار ویژه‌ای برخوردار است. مارکس که بخش عمده کتاب سرمایه را در دوران تبعید خود در انگلستان به رشته تحریر درآورد، با بهره‌گیری از درک وسیع و جامع خود از جامعه پیرامونش، تحلیل‌ها و بینش‌هایی نوین را در عرصه مطالعات اقتصادی، اجتماعی و سیاسی رقم زد. این کتاب رکن اصلی دیدگاه‌های وی محسوب می‌شود که برای نخستین بار در سال ۱۸۶۷ منتشر شد. کتاب سرمایه به سرعت نزد رهبران احزاب سوسیالیست، به خصوص در روسیه و آلمان و در نهایت در تمام جهان محبوبیت قابل ملاحظه‌ای کسب کرد و به کتابی تبدیل شد که دوست و همکار مارکس، فردریک انگلس، آن را «کتاب مقدس طبقه کارگر» نامید.

سرمایه در بستری پیچیده به جهت تحولات اجتماعی، سیاسی و اقتصادی آن روزگار به رشته تحریر درآمده و نویسنده که در روزگار نگارش اثر در مهد انقلاب صنعتی به سر می‌برد که متعاقب تحولات آن دیدگاه‌های نظری نوظهور اقتصادی نیز به توجیه و حمایت از نظام جدید می‌پرداختند اما رفته رفته بحران‌های این نظام سرمایه‌داری آشکار می‌شد. افزایش شمار بیکاران، شکل‌گیری جنبش‌های کارگری در اعتراض به دستمزد و ساعات کار منجر به برخی از حمایت‌های نظری از کارگران شد و برخی کارگران را به عنوان خالق ارزش‌های اقتصادی محق دانستند.

در چنین شرایطی نظریات و رویکردهای اقتصادی پیشین نه‌نی‌توانستند شرایط را تبیین کنند و نه قادر بودند راه برون‌رفتی از وضع موجود ارائه دهند. سرمایه در پاسخ به این خلاءها که هم در سطح فکری و هم در حوزه عملی قابل ملاحظه بودند نوشته شد. مارکس در جلد اول سرمایه به فرایند تولید پرداخته، در جلد دوم به سراغ فرایند گردش سرمایه می‌رود و جلد سوم را برای پرداختن به فرایند تولید سرمایه‌داری در کل، سازماندهی کرده است.

این اثر در ایران نیز به تبع فعالیت نیروهای چپ مورد اقبال قرار گرفت و اگرچه جزوه‌هایی از مارکس میان این نیروها خوانده می‌شد اما نسبتاً دیر به سراغ ترجمه مهم‌ترین کتاب وی رفتند. نخستین بار کتاب به وسیله ایرج اسکندری عضو حزب توده ایران در سال ۱۳۵۲ به زبان فارسی ترجمه شد و انتشارات حزب توده ایران آن را منتشر کرد. مرتضوی در مقدمه ترجمه جدید به فارسی به تفصیل در مورد چرایی ترجمه مجدد این اثر توضیح می‌دهد و می‌نویسد: «درک و شناخت مارکس پژوهان دنیا از روند تکوین نگارش سرمایه در این چند دهه تغییرات عظیمی کرده که معلول دگرگونی‌های بزرگی در صحنه بین‌المللی و اجتماعی بوده است. مرگ استالین، شکاف برداشتن در اردوگاه سوسیالیستی و بحران‌های دهه‌های ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰ منجر به رشد علاقه دوباره به مارکس و ترجمه بسیاری از آثار ناشناخته وی شد.» به علاوه آشکار است که ترجمه جدید کتاب هم از دقت و حساسیت بالاتری به جهت علمی برخوردار است و هم تا حد زیادی تلاش کرده است مسئله ظرافت‌های ادبی و تکیه و تاکید‌های موجود در متن اصلی را رعایت کند. هر چند تاکید مترجم بیشتر بر دقت انتقال مطلب است نه الزام وفاداری به سیاق ادبی نقل قول‌هایی که در متن مارکس برای انتقال بهتر مفاهیم به کار رفته است.

جلد اول: فرایند تولید

این جلد با پرداختن به کالا و پول آغاز می‌شود و طی آن نویسنده در باب فرایند مبادلات و موضوع گردش کالا توضیح می‌دهد و نقش و کارکرد پول در این میان را آشکار می‌کند. سپس به سراغ تبدیل پول به سرمایه می‌رود. در بخش سوم تا پنجم تولید ارزش اضافی

مطلق و نسبی را واکاوی می‌کند. بخش ششم به موضوع مزد اختصاص دارد و در آخرین بخش فرایند انباشت سرمایه که اهمیت بسیاری در نظریه مارکس دارد مورد بررسی قرار می‌گیرد.

جلد نخست سرمایه از سوی بسیاری مورد انتقاد قرار گرفته و استدلال می‌کنند که مارکس گمان کرده همه جوامع انسانی به ناگزیر باید فقط یک مسیر تکامل را طی کنند و آن مسیر تکامل انگلستان سرمایه‌داری سده نوزدهم است. مارکس در ویراست فرانسوی اثر به این انتقاد پاسخ می‌دهد و می‌نویسد: «کشورهای توسعه‌یافته‌تر از لحاظ صنعتی به کشورهای دیگری در مسیر صنعتی از پی آن می‌آیند، فقط تصویر آینده‌شان را نشان می‌دهند.» به علاوه استدلال می‌کند که «در هر جا تولید سرمایه‌داری کاملاً جا افتاده است، اوضاع بسیار بدتر از انگلستان است زیرا نیروی متوازن‌کننده قانون‌های کار انگلستان وجود ندارد. ما در تمامی قلمروهای دیگر همچون بقیه کشورهای اروپای غربی قاره، نه تنها از توسعه تولید سرمایه‌داری بلکه از فقدان آن رنج می‌بریم. آمارهای اجتماعی آلمان و بقیه کشورهای اروپای غربی در مقایسه با انگلستان اسفبار است.» به این تعبیر به نظر می‌رسد که مارکس در ضمن انتقاد به سرمایه‌داری طرفدار برخی چیزهایی است که سرمایه‌داری می‌سازد. این نزد مارکس بزرگ‌ترین تناقض است. سرمایه هم به لحاظ تکنولوژیکی و هم به لحاظ سازمانی این قابلیت را دارد که جهان به مراتب بهتری خلق کند. ولی این کار را از طریق مناسبات اجتماعی سلطه انجام می‌دهد نه مناسبات اجتماعی‌هایی که در اندیشه وی مد نظر است.

جلد دوم: گردش سرمایه

بی‌تر هبودیس که مقاله او با عنوان «بازتولید اجتماعی، گردش سرمایه و جست و جو برای جامعه‌های جدید» در مقدمه جلد دوم ترجمه فارسی اثر (ترجمه حسن مرتضوی) به چاپ رسیده است، معتقد است مهم‌ترین موضوعی که در بررسی جلد دوم سرمایه باید مورد توجه قرار داد، تفاوت‌های آن با جلد نخست است که در سال ۱۸۶۷ توسط مارکس منتشر شده بود. او زنده نماند تا جلد دوم را کامل کند و فریدریش انگلس دو سال پس از مرگ